

واکنش حتمی تهران و آماده باش آمریکا

به دنبال حمله اسرائیل به کنسولگری ایران در سوریه، یک مقام ارشد دولت آمریکا به شبکه خبری سی ان ان گفت، ایالات متحده در حالت آماده باش قرار دارد و به طور فعال برای یک حمله تلافی جویانه «قابل توجه» ایران در هفته آینده آماده می شود. مقامات ارشد آمریکایی در حال حاضر بر این باورند که حمله ایران «حتمی» است، دیدگاهی که همتایان اسرائیلی شان هم آن را تأیید می کنند. آمریکا و اسرائیل سخت در تلاش هستند تا قبل از وقوع این حمله در موقعیت بهتر قرار گیرند، زیرا پیش بینی می شود که حمله انتقام جویانه جمهوری اسلامی ایران از طرق مختلف رخ دهد و احتمالاً منافع و نیروهای آمریکا و اسرائیل در منطقه هدف قرار خواهد گرفت. حمله آتی ایران موضوع اصلی گفت و گو در تماس تلفنی رئیس جمهور جو بایدن با بنیامین نتانیاهو، نخست وزیر اسرائیل در روز پنجشنبه بود. به گفته این مقام ارشد دولت بایدن، مقامات آمریکایی و اسرائیلی تا روز جمعه از محل و زمان این حمله اطلاعاتی در اختیار نداشتند. حمله مستقیم ایران به اسرائیل یکی از بدترین سناریوهایی است که دولت بایدن خود را برای آن آماده کرده است، زیرا تشدید تنش سریع وضعیت از قبل آشفته در خاورمیانه را تضمین می کند. چنین حمله ای می تواند منجر به گسترش جنگ اسرائیل و حماس به یک درگیری منطقه ای بزرگ تر شود، چیزی که بایدن مدت ها در پی اجتناب از آن بوده است. دو ماه از حمله به نیروهای آمریکایی در عراق و سوریه می گذرد، دورهای از تهاجمات نسبی پس از ماه ها حمله به پهپاد و موشک با هدف کبیری تأسیسات آمریکا، تنها استثنا روز سه شنبه و زمانی رخ داد که نیروهای آمریکایی یک پهپاد را در نزدیکی یادگان التنف در سوریه را سرنگون کردند. حمله پهپادی که به گفته وزارت دفاع آمریکا توسط نیروهای مقاومت انجام شده است، یک مقام دفاعی روز سه شنبه گفت: «ما ارزیابی می کنیم که التنف هدف پهپاد نبوده است، از آنجا که نتوانستیم فوآرهدا این پهپاد را شناسایی کنیم، برای امنیت ایالات متحده و نیروهای ائتلاف، این پهپاد سرنگون شد.» اسرائیل پیش از این حملات متعددی را به اهداف مورد حمایت ایران در سوریه انجام داده، اما هدف قرار دادن سفارت به خودی خود تشدید تنش قابل توجهی را نشان می دهد، زیرا سفارتخانه ها معمولاً مستقل کشورهای هستند که آنها نمایندگی می کنند.

نگرانی آمریکا

پس از حمله هوایی اسرائیل به مجتمع سفارت ایران در سوریه که منجر به شهادت حداقل هفت مستشار نظامی شد، جمهوری اسلامی ایران متعهد شده است که انتقام بگیرد. به گفته وزارت امور خارجه ایران، سردار محمد رضا زاهدی، یکی از فرماندهان ارشد سپاه پاسداران ایران و محمد هادی حاجی رحیمی، فرمانده ارشد سپاه در میان شهدا هستند. زاهدی، فرمانده سابق نیروی زمینی، هوایی و معاون عملیات سپاه پاسداران، برجسته ترین عضو سپاه پاسداران است که از زمان دستور ترور سردار قاسم سلیمانی در بغداد، توسط رئیس جمهور وقت آمریکا، دونالد ترامپ، در سال ۲۰۲۰ هدف قرار گرفته شده است. ایالات متحده سریعاً به ایران اطلاع داد که دولت بایدن درگیر نبوده و هیچ اطلاع قبلی از حمله روز دوشنبه به سفارت ندارد. سخنگوی شورای امنیت ملی در اوایل این هفته به سی ان ان گفت: «ایالات متحده هیچ دخالتی در این حمله نداشت و ما از قبل از آن اطلاع نداشتیم.» این سخنگو گفت این هشدار در پاسخ به پیامی از سوی جمهوری اسلامی ایران ارسال شده است. محمد جمشیدی، معاون سیاسی دفتر رئیس جمهور ایران می گوید، به دنبال حمله اسرائیل به کنسولگری جمهوری اسلامی در دمشق پیامی برای آمریکا ارسال کرده است. این مقام دولت سیزدهم در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «جمهوری اسلامی ایران در پیامی مکتوب به آمریکا هشدار داد در زمان تهاجم نیفتند، کنارکش تازیه بخوری.» او اضافه کرد که در پاسخ ایالات متحده از جمهوری اسلامی ایران خواسته به تاسیسات آمریکا حمله نکند. سخنگوی وزارت امور خارجه در پاسخ به سوالی درباره جمشیدی به سی ان ان گفت: «همان طور که ایران علناً اشاره کرد، ما پیامی از آنها دریافت کردیم. ما به ایران هشدار دادیم که از این بهانه برای حمله به پرسنل و تأسیسات آمریکا استفاده نکند.» سخنگوی وزارت امور خارجه اطلاعات بیشتری درباره نحوه انتقال پیام آمریکا به ایران ارائه نکرد. ایالات متحده سفارتخانه ها و کنسولگری های خود در خارج از کشور و همچنین سفارتخانه ها و کنسولگری های کشورهای خارجی در ایالات متحده را دارای جایگاه ویژه ای می داند. به گفته وزارت امور خارجه ایالات متحده، «حمله به سفارت حمله به کشوری است که آن را نمایندگی می کند.»

سارینا سینت، معاون سخنگوی پنتاگون روز سه شنبه گفت ارزیابی آمریکایی است که اسرائیل این حمله هوایی را انجام داده است؛ «این ارزیابی ماست و همچنین ارزیابی ما از این است که تعدادی از فرماندهان ارشد سپاه آن ها را تأیید کنیم، اما این ارزیابی اولیه مادر حال حاضر است.»

عبدالرضا فرجی راد در گفت و گو با «آرمان ملی»:

ایران باید بر شکاف اسرائیل و آمریکا بدمد

تاکتیک فشار روانی بر اسرائیل حفظ شود

جنگ ایران و اسرائیل باعث فراموشی مساله غزه می شود

صبر استراتژیک از این منظر عنوان

می شود که اسرائیل در وضعیت بدی

قرار دارد. اکنون اسرائیل مانند قورباغه

در آب جوش در حال صدمه دیدن

است، اما خود از این صدمه خبری

ندارد. لذا اسرائیل در موقعیت کنونی

در حال تضعیف شدن است و از چند

طرف دچار درگیری است و در غزه

هم با مشکلات جدی روبه روست و

اخیراً نیز در این باریکه بر سر اعمال

سیاست های خود با آمریکا مشکل پیدا

کرده است و از همه مهمتر در خاورمیانه

هم با چالش هایی روبه روست

آرمان ملی- احسان اسحاقی: تنش بین ایران و اسرائیل بعد از حمله تل آویو به مقر دیپلماتیک ایران و شهادت تنی چند از مستشاران نظامی ایران در سوریه بالا گرفته است. تهران مصمم است که به این اقدام اسرائیل پاسخ دهد، چرا که به اعتقاد برخی کارشناسان با توجه به عقبه حملات اسرائیل به مراکز مستشاری ایران در سوریه در گذشته بیم آن وجود دارد که اسرائیل هر بار با دوز بالاتری به منافع ایران در سوریه و حتی لبنان حمله کند. برخی حتی این احتمال را می دهند که اگر تهران به این اقدام اسرائیل پاسخ ندهد سطح تنش بین تهران و رژیم صهیونیستی آنقدر افزایش یابد که تهران مجبور شود در تل آویو پاسخ داده و رژیم صهیونیستی نیز در این صورت جنگ را با ایران آغاز کند و کل منطقه از این رهگذر دچار بحران شود. از این منظر ایران باید از این حق خود به منظور پاسخ داده به تل آویو استفاده کند، اما نوع پاسخ تهران به گونه ای باشد که اولاً بازدارنده باشد و در ثانی ایران در بازی طراحی شده توسط اسرائیل به منظور ورود تهران به جنگ مستقیم وارد نشود. به نظر می رسد هر مقدار بحران در غزه عمق تر می شود فضای شبه جنگی بین طرفین افزایش می یابد. «آرمان ملی» برای بررسی ابعاد افزایش تنش بین ایران و اسرائیل با عبدالرضا فرجی راد، استاد ژئوپلیتیک و دیپلمات سابق به گفت و گو پرداخته است. در ادامه این مصاحبه را می خوانید.

شود، اسرائیل بمباران های خود را بر غزه افزایش خواهد داد و بر جنایت های خود می افزاید.

از یکسو خواستار پاسخ تهران هستیم و از سوی دیگر هشدارها همانند آنچه شما گفتید وجود دارد. پس اسرائیل پاسخ دهد؟

صبر استراتژیک از این منظر عنوان می شود که اسرائیل در وضعیت بدی قرار دارد. اکنون اسرائیل مانند قورباغه در آب جوش در حال صدمه دیدن است، اما خود از این صدمه خبری ندارد. لذا اسرائیل در وضعیت کنونی در حال تضعیف شدن است و از چند طرف دچار درگیری است و در غزه هم با مشکلات جدی روبه روست و اخیراً نیز در این باریکه بر سر اعمال سیاست های خود با آمریکا مشکل پیدا کرده است و از همه مهمتر در خاورمیانه هم با چالش های روبه روست. از این منظر برخی معتقدند که باید صبور بود و اجازه داد در شرایط کنونی اسرائیل با بحران های خود روبه رو شود تا از درون مشکلاتش بیشتر شود. از سوی دیگر برخی نیز در ایران خواستار برخورد قوری هستند و با هیجانانی که دارند این مورد در رسانه ها عنوان می کند و نتیجه خواسته خود را مورد محاسبه قرار نمی دهند.

اگر در شرایط کنونی ایران پاسخ محکم و موشکی به اقدام تروریستی اسرائیل بدهد چنانچه که گروه اخیراً ذکر توسط شما آن را مطالبه می کنند، شرایط چگونه خواهد شد؟

باید در هر موضوع و اقدامی جوانب مختلف را مورد بررسی قرار داد. اکنون آمریکا در بسیاری از کشورهای منطقه حضور دارد و اقدام به رصد فعالیت های نظامی می کند و در ارتباط با دفاع از اسرائیل کاملاً هوشیار است. ضمن اینکه احتمال آن نیز وجود دارد که در شرایط کنونی اگر پاسخی از سوی تهران صورت بگیرد، اسرائیل نیز مقابله به مثل کند و شرایطی شبیه به جنگ ۳۳ روزه در لبنان ایجاد شود. اگر این مورد را کنار بگذاریم و به شرایط اسرائیل در نگاه کشورهای جهان نگاه کنیم، خواهیم فهمید که همه دنیا با اسرائیل به علت اقداماتش در غزه بد شده. به طوری که انگلستان سفیرش را خواسته و بایدن و نتانیاهو هم به مدت نیم ساعت با یکدیگر به تنیدی صحبت کرده اند و آمریکا حتی تهدید کرده است که اگر نخست وزیر اسرائیل بخواهد به رفح حمله کند آمریکا روش دیگری را در برابر اسرائیل پیش خواهد گرفت. این موارد را باید در نظر گرفت. ضمن اینکه حق ایران برای پاسخ محفوظ است. ضمن اینکه ایران مستقیماً به اسرائیل موشک بزند شرایط تغییر نمی کند.

چه تغییری این حق برای ایران محفوظ است چرا نباید ایران بزند؟

در شرایط کنونی اگر ایران پاسخ موشکی بدهد، غزه فراموش خواهد شد. در این معنا که اگر شرایط جنگی شود. اختیار دنیا روی ایران و اسرائیل متمرکز خواهد شد و اسرائیل هر کاری که می خواهد با غزه انجام می دهد. مساله غزه فرعی

از قدیم الایام این اصطلاح وجود دارد که اگر می خواهید به کسی صدمه بزنید باید ابتدا

آن را زره آبی کنید. لذا باید یک استراتژی را پیش گرفت و بر اساس آن استراتژی که اکنون

هم وجود دارد باید تاکتیک ها را تغییر داد. تا فشار بیشتری به اسرائیل وارد شود لذا ما نباید

عجولانه رفتار کنیم. البته همان ابتدای حمله به کنسولگری ایران می توانستیم پاسخ محکمی

بدهیم. البته منظور حمله مستقیم نیست بلکه منظور حمله متقابل است. در زمان حمله به

کنسولگری در همان ساعات اولیه فضا آتشین بود و دنیا عصبانی بود و برخی کشورها محکوم

کرده بودند لذا می شد عمل متقابل انجام داد. زمانی که در آن بازه اقدامی صورت ندادیم باید

وارد تغییر تاکتیک شویم و فشار بیشتری به اسرائیل آورد

تنش بین تهران و تل آویو بعد از حمله به سفارتخانه ایران در سوریه افزایش یافته بسیاری در ایران خواستار مقابله با اسرائیل هستند و برخی نیز صبر استراتژیک سخن به میان می آورند؛ اکنون ایران چگونه باید به اسرائیل پاسخ دهد؟

صبر استراتژیک از این منظر عنوان می شود که اسرائیل در وضعیت بدی قرار دارد. اکنون اسرائیل مانند قورباغه در آب جوش در حال صدمه دیدن است، اما خود از این صدمه خبری ندارد. لذا اسرائیل در وضعیت کنونی در حال تضعیف شدن است و از چند طرف دچار درگیری است و در غزه هم با مشکلات جدی روبه روست و اخیراً نیز در این باریکه بر سر اعمال سیاست های خود با آمریکا مشکل پیدا کرده است و از همه مهمتر در خاورمیانه هم با چالش های روبه روست. از این منظر برخی معتقدند که باید صبور بود و اجازه داد در شرایط کنونی اسرائیل با بحران های خود روبه رو شود تا از درون مشکلاتش بیشتر شود. از سوی دیگر برخی نیز در ایران خواستار برخورد قوری هستند و با هیجانانی که دارند این مورد در رسانه ها عنوان می کند و نتیجه خواسته خود را مورد محاسبه قرار نمی دهند.

اگر در شرایط کنونی ایران پاسخ محکم و موشکی به اقدام تروریستی اسرائیل بدهد چنانچه که گروه اخیراً ذکر توسط شما آن را مطالبه می کنند، شرایط چگونه خواهد شد؟

باید در هر موضوع و اقدامی جوانب مختلف را مورد بررسی قرار داد. اکنون آمریکا در بسیاری از کشورهای منطقه حضور دارد و اقدام به رصد فعالیت های نظامی می کند و در ارتباط با دفاع از اسرائیل کاملاً هوشیار است. ضمن اینکه احتمال آن نیز وجود دارد که در شرایط کنونی اگر پاسخی از سوی تهران صورت بگیرد، اسرائیل نیز مقابله به مثل کند و شرایطی شبیه به جنگ ۳۳ روزه در لبنان ایجاد شود. اگر این مورد را کنار بگذاریم و به شرایط اسرائیل در نگاه کشورهای جهان نگاه کنیم، خواهیم فهمید که همه دنیا با اسرائیل به علت اقداماتش در غزه بد شده. به طوری که انگلستان سفیرش را خواسته و بایدن و نتانیاهو هم به مدت نیم ساعت با یکدیگر به تنیدی صحبت کرده اند و آمریکا حتی تهدید کرده است که اگر نخست وزیر اسرائیل بخواهد به رفح حمله کند آمریکا روش دیگری را در برابر اسرائیل پیش خواهد گرفت. این موارد را باید در نظر گرفت. ضمن اینکه حق ایران برای پاسخ محفوظ است. ضمن اینکه ایران مستقیماً به اسرائیل موشک بزند شرایط تغییر نمی کند.

چه تغییری این حق برای ایران محفوظ است چرا نباید ایران بزند؟

در شرایط کنونی اگر ایران پاسخ موشکی بدهد، غزه فراموش خواهد شد. در این معنا که اگر شرایط جنگی شود. اختیار دنیا روی ایران و اسرائیل متمرکز خواهد شد و اسرائیل هر کاری که می خواهد با غزه انجام می دهد. مساله غزه فرعی

اصل «تعادل در اقدامات» متقابل

کوهان رزرگ

تحلیلگر مسائل بین الملل

رافائل گروسی، مدیر کل آژانس بین المللی انرژی اتمی در آخرین گفت و گو خود با شبکه بی. بی. سی در مورد برنامه هسته ای ایران در ۲۹ مارس ۲۰۲۴ می گوید که برنامه هسته ای ایران پیشرفته و پیچیده است و بازرسی های فعلی آژانس کفایت لازم برای تأیید صلح آمیز بودن این برنامه را نمی دهد. او همچنین تأکید می کند که دلیل اصلی اختلافات بین آژانس و ایران عدم وجود دیپلماسی بین طرف های برجام است. اما نکته ای که مدیر کل آژانس از آن غفلت می کند ضرورت به کارگیری اصل «تعادل در اقدامات» متقابل برای پیشبرد دیپلماسی هسته ای بین طرفین و همچنین عدم توجه به نقش تسهیل کننده و بی طرفانه شخص مدیر کل برای خروج از بن بست مذاکرات هسته ای است. در این چارچوب، ایران و آژانس (بخوانید قدرت های غربی) دو خواسته کاملاً متفاوت دارند. برای ایران موضوع اصلی ارائه «تضمین های لازم از سوی طرف غربی برای عمل به تعهدات ارائه شده بر مبنای برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) و برای آژانس موضوع اصلی انجام فعالیت های بیشتر نظارت و راستی آزمایی از جمله «بازرسی های بیشتر به منظور شفاف سازی برنامه

هسته ای ایران است، اما پیشبرد دیپلماسی هسته ای در مثلث «ایران - آژانس - ۴۰۱» وقتی امکان پذیر است که طرفین بتوانند نقاط مشترکی را به لحاظ امکان توافق در آن حوزه ها شناسایی کنند تا از این طریق نوعی تعادل بین دو موضوع بالا برای دستیابی احتمالی به یک توافق هسته ای فراهم شود. واقعیت این است که برجام یک «نقشه راه» برای رسیدن به یک هدف مشخص بود که در یک روند ۲۰ ساله و با روشی هدفمند و با جزئیات فنی و سیاسی امضا گردید. هدف مشخص ایران در برجام رفع تحریم ها همراه با حفظ فعالیت های صلح آمیز هسته ای خود بود. هدف مشخص غرب و سایر طرف های برجام هم اطمینان از عدم تسلیحاتی شدن برنامه هسته ای ایران بود. البته طرف غربی امید به توافق های دیگری در حوزه های منطقه ای و موشکی بعد از امضای برجام را هم داشت. اما با خروج یکطرفه آمریکا از برجام در ۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۹ (۲۰۱۸) و عدم رفع تحریم ها، بنیاد نقشه راه برجام از مسیر اصلی خود به کلی منحرف شد. به ویژه زمانی که اروپایی ها هم، به رغم مخالفت با خروج آمریکا از توافق هسته ای، قادر به انجام تعهدات برجامی خود از جمله فراموش کردن یک مکانیسم انتقال مالی برای کمک به رفع تحریم ها نشدند. بی تعهدی غرب به یک توافق بین المللی که مورد تأیید شورای امنیت سازمان ملل متحد قرار گرفته بود، افکار عمومی و ساختار قدرت در ایران را به سمت اقدامات متقابل تعادل ساز در روند مذاکرات هسته ای سوق داد. چند ماه بعد مجلس ایران «قانون اقدام راهبردی برای لغو تحریم ها و صیانت از منافع ملت ایران» را در تاریخ ۱۸ آذر ۱۳۹۹ (دسامبر ۲۰۱۸) تصویب کرد. این قانون دولت ایران را از جمله مکلف به افزایش ظرفیت فعالیت هسته ای و انجام غنی سازی ۴۰ درصدی، اینگونه اصل «تعادل در اقدامات» با هدف افزایش قدرت چانه زنی ایران برای پیشبرد و ادامه دیپلماسی در دستور کار دیپلماسی هسته ای ایران قرار گرفت. به واقع، اقدامات ایران در زمینه افزایش سطح غنی سازی، افزایش فعالیت های تحقیق و توسعه و اطمینان به توافق نظرات ها فراتر از پادمان از جمله اجرای احوال

سند (پروتکل الحاقی، همگی در چارچوب قانون مصوب مجلس و با هدف تقویت قدرت چانه زنی ایران در مذاکرات و در نهایت حفظ برجام صورت گرفت. البته اقدامات تعادل ساز ایران از سوی طرف غربی گامی در جهت نزدیک شدن به آستانه گریز هسته ای تلقی کرده ای و متعاقباً فشارهای سیاسی و اقتصادی بر ایران افزایش یافت. برخلاف دیدگاه مدیر کل، واقعیت این است که هیچ کشوری به اندازه ایران در زمینه انجام نظارت و راستی آزمایی با آژانس همکاری کرده است. در گزارش اجرای پادمان آژانس برای سال ۲۰۲۲ که در می ۲۰۲۳ منتشر شد، تعداد کل بازرسی های انجام شده آژانس در مورد همه کشورهایی که موافقت نامه پادمانی را اجرایی دارند، اما پروتکل الحاقی را اجرا نمی کنند (۴۷ کشور همانند ایران) ۶۲۸ مورد بوده که ۴۶۸ مورد (۷۱ درصد از بازرسی ها) در کشورمان بوده است. به این تعداد گذشته بازرسی های توان دیگر فعالیت های راستی آزمایی همچون دسترسی تکمیلی، راستی آزمایی اطلاعات تکمیلی، راستی آزمایی موجودی فیزیکی توسط آژانس را هم اضافه کرد که همگی ماهیت بازرسی دارند، اگرچه عنوان بازرسی به آنها اطلاق نمی گردد. ایران معتقد است که عملکرد و گزارش بعضی از این بازرسان بیشتر سیاسی است تا اینکه تکنیکی باشد. به این لحاظ، به طور یکجانبه و بدون رعایت اصل «تعادل در اقدامات» و رفع حداقلی تحریم ها و باور یکدیگری مثبت به همکاری با آژانس ادامه می دهد. واقعیت این است که تشدید فعالیت هسته ای ایران در شرایط وجود حسن نیت و اقدام عملی مثبت طرف غربی به گونه ای قابل برگشت است. موضع هسته ای ایران کاملاً شفاف و بر بنیاد توسعه فعالیت های صلح آمیز هسته ای قرار دارد. به لحاظ بازدارندگی، ایران مطمئن است که با تسلیحات متعارف و پیشرفته موشکی خود قادر به دفع تهدیدات نظامی متعارف یا غیرمتعارف است و لذا دستیابی به تسلیحات هسته ای تنها هزینه های سیاسی ایران را افزایش داده و لذا در استراتژی دفاعی ایران جایی ندارد. به این لحاظ، شبیه سازی وضعیت برنامه هسته ای ایران به وضعیت عراق در اواخر دهه ۱۹۸۰ توسط مدیر کل آژانس یک قیاس مع الفارق است چون ایران فعالیت های مخفیانه هسته ای ندارد. نهایتاً، برنامه هسته ای ایران بیش از نیم قرن سابقه دارد و هزینه های زیادی برای آن پرداخت شده و به این لحاظ هرگز متوقف نمی شود. شاید یک نکته مثبت در اظهارات آقای گروسی همان ضرورت ادامه دیپلماسی به هر روش ممکن است. اما تداوم دیپلماسی خود نیازمند رعایت اصل «تعادل در اقدامات» متقابل است. در این وضعیت، اظهارات مدیر کل محترم آژانس مبنی بر ناکافی بودن گستره و عمق نظارت ها برای تشخیص ماهیت صلح آمیز برنامه هسته ای ایران، منجر به تردید در نقش آژانس به عنوان یک نقطه ارتباطی در نزدیکی طرف های مذاکره می شود.